

Kansalliskielistrategia **Nationalspråksstrategin**

Kansalliskielistrategian valmistelu 2020

Yhteenveto verkkoaiivoriihestä, seminaarista ja strategisista dialogeista laajapohjaisen osallistumisen mahdollistajina

Janne Jauhiainen ja Tuomo Lähdeniemi, Fountain Park

Osallistava valmisteluprosessi

Oikeusministeriö kutsui eri alojen asiantuntijat, sidosryhmät ja laajasti kansalaiset mukaan kansalliskielistrategiatyön valmisteluun. Työn luonne muuttui koronaviruspandemian vuoksi alkuperäistä suunnitelmaa runsaammin etäosallistumiseen painottuvammaksi.

Työssä hyödynnettiin Fountain Parkin dialogisella verkkoalustalla 25.5. - 30.6. toteutettua verkkoaiutorihtä näkemysten keräämiseen ruotsin ja suomen kielten käyttöön liittyvistä arkielämän haasteista. Keskeisiä teemoja työstettiin edelleen kansalliskieliseminaarissa 16.6. sekä seitsemässä eri sidosryhmien kanssa pidetyssä strategisessa dialogissa 2.9. - 3.12. Seminaari ja dialogit toteutettiin Teams-videokokouksina hyödyntäen Fountain Parkin verkkoalustalla toteutettuja virtuaalityöpajoja.

Yhteenveto osallistumisvaiheista

Verkkoaiivoriihi 25.5. - 30.6. 1300 osallistujaa

Kansalliskieliseminaari 16.6. 68 osallistujaa

Strategiset dialogit 2.9. - 3.12.

2.9. **Folktinget** : Palvelut omalla kielellä, yhteistyön lisääminen, Digitaaliset palvelut ruotsiksi ja kieli-ilmapiiirin parantaminen

17.9. **Finlands Svenska Socialdemokrater FSD**: palvelut omalla kielellä, kieli-ilmapiiirin parantaminen, muut kansalliskielistrategian keskeiset teemat?

18.9. **Kotimaisten kielten keskus Kotus ja suomen kielen lautakunta** : Suomen kielen käyttöalan kaventumisen ehkäisy, yleiskielen hallinnan heikkenemisen ehkäisy, kieliyhteisön jäseneksi pääsyn helpottaminen, kieli-ilmapiiirin parantamienn

22.9. **Kielilähettiläät** : Kieli-ilmapiiirin parantaminen, motivointi toisen kansalliskielen opiskeluun, yhteistyön lisääminen

22.10. **RKP:n puoluehallitus** : Mieli-pide valmistelluista teemoista kokonaisuutena, sekä teemoittain tarkentaen: palveluiden turvaaminen omalla kielellä, elävä kaksikielisyys, kansalliskielten asema ja kotoutuminen

3.11. **Kuntaliiton kansalliskieliverkosto** : Mieli-pide valmistelluista teemoista kokonaisuutena, kuntien yhteistyö kansalliskieliasioissa

3.12. **Yliopistot** : Mieli-pide valmistelluista teemoista kokonaisuutena, yliopistojen rooli kansalliskielten aseman kannalta

Osallistavan valmisteluprosessin päätulokset

Keskustelun painopisteet vaihtelivat eri ryhmissä ja tiivistyivät keskustelun edetessä. Eri vaiheiden keskeisimmät esiin nousseet teemat on eritelty aivoriihen, seminaarin ja dialogien osalta tässä koosteessa.

Kaikissa vaiheissa merkittäviksi kansalliskielistrategiassa huomioitaviksi kokonaisuuksiksi nousivat :

- Palveluiden saavutettavuus omalla kielellä, erityisesti mutta ei ainoastaan sosiaali- ja terveyspalveluissa
- Kansalliskielten käyttöalan kaventumisen ehkäisy esimerkiksi tieteen, elinkeinoelämän ja kulttuurin aloilla. Rinnakkaiselo erityisesti englannin kielen kanssa.
- Koulutuksen keskeinen merkitys kansalliskielten asemaan kaikilla koulutusasteilla, eri koulutusasteiden omat painotukset
- Kieli-ilmapiiirin, kielen käyttöön rohkaisun ja elävän kaksikielisyyden kohtaamisen merkitys. Yhteistyön lisääminen ja molempien kansalliskielten kohtaaminen arjessa.
- Digitaalisten palveluiden lisääntyminen, digitalisaation hyödyntäminen kansalliskielillä saavutettavien palveluiden kehittämisessä

Kansalliskielistrategia **Nationalspråksstrategin**

Verkkoaiivoriihi 25.5. – 30.6.

Aivoriihen kulku, osallistujat ja päätulokset

Verkkoaiivoriihen kulku

Kansalliskielstrategia
Nationalspraksstrategien

Tarvitsemme ideoitanne turvaamaan suomen ja ruotsin kielen käytön pitkälle tulevaisuuteen!

Ministerin tervehdys: Anna-Maja Henriksson, Oikeusministeri.

Ministerin tervehdys

Kansalliskielstrategia
Nationalspraksstrategien

Kerro ensin hieman taustatietoja!

Rooli, jossa osallistun keskusteluun

Olen

Ikäni on

Makunta, jossa pääasiassa toimin

Taustatiedot

Mitä paras mahdollinen tulevaisuus näyttää?

Lämmittelen eteläiä hieki! Mitä on tapahtunut, kun vuonna 2050 kansalliskielten asema on Suomessa paras mahdollinen? Valitse kuva, joka sopii parhaiten ajatuksesi.

Kuvavalinta : Miltä paras mahdollinen tulevaisuus näyttää?

Kansalliskielstrategia
Nationalspraksstrategien

Mitä on tapahtunut, kun tulevaisuus on paras mahdollinen?

Ohjeet: Kirjoita yksi ajatus kerrallaan. Kun olet valmis, paina Seuraava.

Ajatus digitalisaation vaikutuksista

Kirjoita vastaus tähän.

Avoin ideointi : Mitä on tapahtunut kansalliskielten näkökulmasta, kun tulevaisuus on paras mahdollinen?

Kansalliskielstrategia
Nationalspraksstrategien

Miten saamme muutoksen aikaan?

Kuinka tärkeä on muutos?

Tärkein

Arviointi : Mikä on tulevaisuudessa tärkeintä ja kuinka saamme muutoksen aikaan?

Kansalliskielstrategia
Nationalspraksstrategien

Vapaa sana

Ohjeet: Kirjoita yksi ajatus kerrallaan. Kun olet valmis, paina Seuraava.

Mitä ajatella kansalliskielstrategiassa tulisi kiinnittää?

Kirjoita vastaus tähän.

Vapaa sana, terveiset strategiatyöhön

Osallistumisia yhteensä 1300

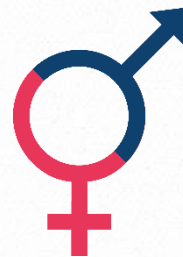
Rooli

Rooli	Suomeksi	Ruotsiksi	Yhteensä
Kansalainen	361	464	825
Virkamies	164	61	225
Koulutus ja tutkimus	119	18	137
Muu rooli	29	57	86
Elinkeinoelämä	20	7	27
Yhteensä	693	607	1300

Ikä

Ikä	Suomeksi	Ruotsiksi	Yhteensä
26-50 vuotta	335	282	617
51-65 vuotta	209	163	372
Alle 26 vuotta	77	88	165
Yli 65 vuotta	58	68	126
Yhteensä	679	601	1280

Sukupuoli

Sukupuoli	Suomeksi	Ruotsiksi	Yhteensä
Nainen	401	368	769
Mies	250	219	469
En halua kertoa	29	16	45
Muu	7	0	7
Yhteensä	687	603	1290

Osallistumisia yhteensä 1300

Toimin pääasiallisesti	Suomeksi	Ruotsiksi	Yhteensä
Uusimaa	315	231	546
Varsinais-Suomi	75	93	168
Pohjanmaa	18	120	138
Koko Suomi	49	71	120
Pohjois-Pohjanmaa	44	6	50
Pirkanmaa	42	4	46
Ahvenanmaa	6	33	39
Keski-Suomi	31	0	31
Keski-Pohjanmaa	6	22	28
Etelä-Pohjanmaa	13	7	20
..

Parhaassa mahdollisessa tulevaisuudenkuvassa kansalliskielet yhdistävät ihmisiä

24%

Kieli on vuorovaikutusta, kohtaamisen väline. Iloista yhdessäoloa ja yhdessä toimimista. Yhdessäolo ja ryhmään kuuluminen.

17%

Perhe, huolenpito ja perinteiden välittäminen, luonnon arvostaminen. Luonto yhdistää kaikki suomalaiset.

14%

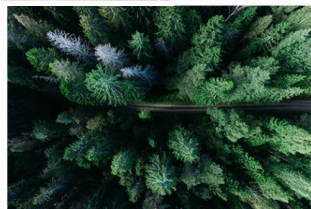
Kieli on elävä perintö, historian kunnioitus. Yhdessä oleminen ja yhteenkuuluvuus yli rajojen. Oikeus toimia yhteiskunnassa.

14%

Oikeus ja tasa-arvo, kaikkien ihmisoikeudet. Lailla turvataan oikeuksien toteutuminen. Viranomaisasiointi omalla kielellä.

9%

Kielen ja luonnon monimuotoisuus, yhteisyys. Luonnonläheisyys. Perusasiat kunnossa kaikkialla.

Mieti mitä on tapahtunut, kun vuonna 2030 kansalliskielten asema on Suomessa paras mahdollinen. Valitse kuva, joka sopii parhaiten ajatuksiisi.

Muutamia sitaatteja

Olika människor, tillsammans på ett eller flera olika språk. Sida vid sida

...kommunikation över språkgränserna. Man kan tänka sig att alla på bilden talar olika språk och är trots det goda vänner som umgås och skrattar tillsammans.

Haluaisin, että suomea ja ruotsia voitaisiin käyttää luontevasti rinnakkain sosiaalisissa tilanteissa. Siitä ei tarvitsisi tehdä niin suurta numeroa, mitä kieltä puhutaan.

Modersmålet går vidare från släktled till släktled och har en väsentlig betydelse både som känslospråk och samhällsbärande språk.

Meillä on toisemme ja hyvä luonto. Jätämme seuraavalle sukupolvelle hyvän perinnön.

Yhdessä kohti tulevaisuutta puhtaan luonnon keskellä

Mieti mitä on tapahtunut, kun vuonna 2030 kansalliskielten asema on Suomessa paras mahdollinen. Valitse kuva, joka sopii parhaiten ajatuksiisi.

Muutamia sitaatteja

Ajattelin eri ikäisten oikeuksia toimia tasavertaisesti yhteiskunnassa. Usein juuri vanhempi väestö ja lapset toimivat pääosin äidinkielellään.

Harmonisk, glädje, positiv stämning, enighet, respekt, kärlek, godtagande, tolerans, icke-diskriminering .

I bilden råder balans mellan könen och generationer, delaktighet. Bilden väcker associationer till en inkluderande språkstrategi

Ytterst viktigt att hos myndigheter och övriga få använda sitt eget modersmål.

Tyvärr är en bra lagstiftning grunden för styrning av samhället. Resurser och visioner kan därefter säkerställas

Se kuvastaa mielestäni demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta. Kuva luo mielikuvan ihmisten tasa-arvoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta (äidin)kielestä riippumatta.

Mieti mitä on tapahtunut, kun vuonna 2030 kansalliskielten asema on Suomessa paras mahdollinen. Valitse kuva, joka sopii parhaiten ajatuksiisi.

Avoimet ideat - keskeisiä teemoja parhaan mahdollisen tulevaisuuden saavuttamiseksi

Palvelut, erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelut saatavilla omalla äidinkielellä

Sekä ruotsia että suomea opetetaan riittävästi kaikilla kouluasteilla. Mahdollistetaan kielitaidon ylläpito ja jatkuva kehittäminen.

Elävät kansalliskielet. Molempien kielten asema on vahva luonnollisena osana jokapäiväistä elämää suomalaisessa yhteiskunnassa.

Tunnistetaan paikat, joissa suomen kielen asema uhkaa kapeutua. Laaditaan suunnitelmat ja sitoudutaan toimiin, joilla esim. tieteessä suomi ei jää kakkoskielen asemaan. Opinnäytetöitä, väitöksiä ja muuta tutkimusta tehdään laadukkaasti, laajasti ja monitieteisesti kummallakin kansalliskielellä.

Digitalisaatio tukemaan kielten asemaa

Kieliyhteisöjen entistä vahvempi yhteistyö

Mitä on muuttunut tai tapahtunut, kun kielistrategiatyön tuloksena kansalliskielten asema on Suomessa paras mahdollinen vuonna 2030? Anna meille ideoita, joita hyödynnämme kansalliskieli-strategian valmistelussa.

Samat aiheet tärkeimpien joukossa molemmilla kielillä

Suomeksi

- Kriittiset palvelut äidinkielellä
- Aktiivisuomea kaikille
- Molempien kieliryhmien keskinäinen kunnioitus toisiaan kohtaan on kohentunut.
- Tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta kielenkäyttöön.
- Tiedettä tehdään ja julkaistaan suomeksi. Kaikki nimitykset ja termit suomennetaan.
- Sosiaali- ja terveystyöpalvelut, saavutettavuus
- Suomessa eri kielet yhdistävät kansaa.
- Kansalliskielten rikkaus
- Ruotsinkieliset palvelut turvataan siellä missä tarve on

Ruotsiksi

- Alla sociala tjänster och vårdtjänster finns tillgängliga på ditt eget modersmål.
- Service på svenska i alla lägen
- Hälso- och socialsektorn
- Att få service på sitt eget språk
- Trygghet att fördomsfritt få använda sitt modersmål.
- Förståelse och vänlighet mot det andra språket
- Attitydförändring
- Nationalspråken en naturlig del av vardagen
- Levande tvåspråkighet
- Nationalspråken ska fungera inom alla områden
- Det ska vara naturligt att allt finns på finska och svenska - överallt i samhälle
- Påbörja språkundervisningen tidigare

Mitä on muuttunut tai tapahtunut, kun kielistrategiatyön tuloksena kansalliskielten asema on Suomessa paras mahdollinen vuonna 2030.

→ Mikä on tärkeintä?
Tärkeimmiksi arvioidut ideat (otsikot) aivoriihen kieliversioista

Saavutettavat palvelut omalla äidinkielellä

Erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelut, mutta myös muu asiointi viranomaisen kanssa keskeistä olla saavutettavissa kaikin puolin omalla kielellä. Digitalisaatio voi tätä tukea mutta siihen liittyy myös haasteita mikäli korvaa liikaa henkilökohtaista kontaktia.

Näyttää ja mahdollistaa kansojen välinen kanssakäyminen digitaalisesti ja fyysisesti päivittäiseksi jatkuvaksi

En jämlik behandling. Tjänsten ska inte lanseras innan båda språkversionerna är i skick. "Vi hann inte" eller "Det saknades resurser" för utebliven digital information på svenska ska inte tillåtas.

Utbilda mer finsk och svenskspråkiga personal, uppmuntra finskspråkiga personal att delta i språkkurser och vice versa, språk bonuspengar, språkutbyte program inom vården.

Sote-henkilöstön kielikoulutukseen tulisi panostaa, kummankaan kielen osaamista ei pidä ylikorostaa suhteessa toiseen kieleen. Kaksikielisillä alueilla tulisi vahvistaa kaksikielisyyttä, ei yksikielisyyttä.

Effektiva suggestopediska kurser som är tillgängliga till hela folket på nätet.

Kunnioitus, asenteet ja yhteistyö

Keskeistä on yhteistyön lisääminen ja kieleen liittyvien raja-aitojen madaltaminen. Asenteiden, esimerkkien ja kannustuksen merkitys on keskeinen, jotta kaikki uskaltavat käyttää mahdollisuuksien mukaan myös toista kansalliskieltä kuin omaa äidinkieltään.

Vi behöver ännu flera förebilder - politiker, människor inom näringslivet, kulturpersonligheter, idrottare m.fl. som aktivt och öppet pratar om den glädje och nytta de haft av att vara två- eller flerspråkiga. Dessa måste också våga prata om misslyckanden och betona att det viktiga inte är att man uttrycker sig korrekt.

samarbetsformer mellan de svenskspråkiga och finskspråkiga skolorna, idéer om hur kan man föra språkgrupperna närmare!

Samarbete mellan finsk- och svenskspråkiga föreningar och fler tvåspråkiga föreningar. Till exempel kunde bidragsgivarna efterlysa tvåspråkig verksamhet.

Pitäisi voida vaihtaa kieltä luontevasti, jos ei osaa kaikkea ilmaista toisella kielellä. Ehdottomuus ei edistä kielitaitoa.

Joustavuutta kanssakäymiseen, ennakkoluulottomuutta ja asennekasvatusta: kouluissa, työpaikoilla, ruohonjuuritasolla, mediassa

Kansalliskielten käyttöalan kaventumisen ehkäiseminen

Suomi ja ruotsi tieteen kielenä, elinkeinoelämän kielenä, kulttuurin kielenä...
Kansalliskielten aseman vaaliminen ja vahvistaminen. Jännitteitä erityisesti englannin kielen asemaan liittyen.

Rakennetaan yhdessä siltoja ja tehdään yhteistyötä esim. työelämän, tutkimuksen ja koulutuksen saralla, jotta voimme luoda kielitietoista yhteiskuntaa.

Nationalspråken ska fungera inom alla områden. Att mycket fungerar på engelska, både inom vetenskapen, kulturen och näringslivet är bara naturligt i vår internationella värld. Men engelskan behöver ingen extra hjälp från samhällets sida, den är stark ändå. Som samhälle måste vi se till att ta hand om våra egna språk, för ingen annan gör det för oss. Om vi slutar göra vetenskap, kultur och affärer på svenska och finska så - ja, då är det slut med det. Därför är nationalspråksstrategin av högsta vikt.

Suomen kielen ja muiden tutkimusalan asiantuntijoiden on tehtävä yhteistyötä suomenkielisen termistön luomiseksi. Suomenkieliset yliopistot, ammattikorkeakoulut ja Kotimaisten kielten keskus ovat toimijoina avainasemassa.

Namnen på nationella organisationer och funktioner behöver vara gemensamma och tydliga på båda de inhemska språken.

Kielenhuoltokoulutusta toimijoille, saatava¹⁶ymmärtämään median rooli "äidinkielen opettajina".

Odotuksia ja terveisiä strategiatyöhön ja kansalliskielistrategian toimeenpanoon

On tärkeää, että kansalliskielistrategiasta tulee elävä, ymmärrettävä ja konkreettinen kokonaisuus, joka myös toteutetaan. Strategian tunnettuutta ja lisätään julkisessa keskustelussa.

Jossain määrin jännitteitä kielipoliittisiin kysymyksiin liittyen, kansalliskielten asemasta yleensä. Strategiatyössä painopisteet hallitusohjelman mukaisessa kansalliskielten aseman turvaamisessa ja vahvistamisessa.

Pohjoismaisen yhteistyön vahvistaminen ja kommunikointi
Jatkuva ja osallistava strategiatyö. Luonnosversioita strategiasta jakoon, jatkojalostettavaksi ja kommentoitavaksi.

Rohkaistaan itselle vieraamman kansalliskielen käyttöön; kielitaidon ei tarvitse olla täydellinen jotta kieltä voi käyttää ja tulla ymmärretyksi.
Saavutettavaan kielenkäyttöön kuuluu myös ymmärrettävä ilmaisu, tarvittaessa selkokieliyys

Asennekasvatus on erittäin tärkeää. Oikeus käyttää omaa äidinkieltään ja myönteinen ilmapiiri sille, että ¹⁷kukin käyttää omaa kieltään.

Kansalliskielistrategia **Nationalspråksstrategin**

Kansalliskielistrategiaseminaari ja
verkkotyöpaja 16.6.

Yhteenveto työryhmien tuloksista

Työryhmien pohdittavana oli kaksi näkökulmaa

1. Ryhmät 1-4

- Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja keinoja uudessa kansalliskielistrategiassa tulisi olla, jotta varmistetaan palveluiden saavutettavuus ja osallisuus kansalliskielillä?

2. Ryhmät 5-8

- Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja keinoja uudessa kansalliskielistrategiassa tulisi olla, jotta kansalliskielten käyttöalan kaventuminen ehkäistään?

Kansalliskielien ympärillä on Suomessa moniulotteinen kielien valikko ja kielen käyttäjien joukko

- Kansalliskielet
 - Haasteita saavutettavuuteen, ihmisten osallisuuteen ja kielillä pärjäämiseen liittyen
- Saamen kielen tilanne
- Muut vähemmistöryhmien kielet
- Muiden erityisryhmien tarpeet (oppimisrajoitteiset, näkörajoitteiset, kuulorajoitteiset...)
- Englannin kielen rooli vahvistuu
 - Somen vaikutus
 - Englannin rooli tieteen kielenä vahva
- Suomessa opiskelevien ja opiskelemaan tulevien ulkomaalaisten kielivalikko
- Eri syistä Suomeen muuttaneiden ja tulevaisuudessa muuttavien kielivalikko (työpaikka, turvapaikka ym.)
- Digitaaliset palvelut ja toimintaympäristöt

1. Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja keinoja uudessa kansalliskielistrategiassa tulisi olla, jotta varmistetaan palveluiden saavutettavuus ja osallisuus kansalliskielillä? 1/2

- Kotimaisten kielten koulutuksen resurssien lisääminen
- Ruotsinkielen opetuksen tuntimäärän lisääminen. Yo-kokeessa lisäpisteitä korkeakouluhaussa
- Turvallinen kielenkäyttöympäristö koulutuksessa alimmilta luokilta lähtien
- Asennekasvatus - rohkaistaan yksilötasolla kielen käyttöön vaikka kielitaito ei olisikaan täydellinen
- Virkamiesruotsin edellyttäminen palvelutehtävissä
- Selkokielen käyttö kaikissa tilanteissa ja kaikille eri kohderyhmille.
- Suomenkielisen terminologian säilyttäminen ja kehittäminen muiden kielten rinnalla
- EU:n säädösvalmistelussa suomen kielen käyttö siten, että jo prosessin aikana käytettäisiin suomen kieltä, jotta käsitteet ja kieli olisi jo varhaisessa vaiheessa mietitty myös suomeksi.
- Digitalisaatio
 - Digitaalisten palveluiden kehittämisessä huomioidaan kaksikielisyys hankinta- ja määrittelyvaiheissa
 - Yksinkertaiset ja käytettävät palvelut kaikenikäisille

1. Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja keinoja uudessa kansalliskielistrategiassa tulisi olla, jotta varmistetaan palveluiden saavutettavuus ja osallisuus kansalliskielillä? 2/2

- Oikeudenmukainen kohtelu molemmilla kielillä
- Yhdenvertaisuussuunnitelma terveydenhoitoviranomaisille (syrjintäperusteena kieli) jo rekryvaiheessa varmistettava asenne, koulutusta työntekijöille
- Tieteen eri aloilla pelkkä sanaston ja terminologian kääntäminen kansalliskielille ei riitä, vaan tarvitaan aitoa kehittämistä ja kansalliskielten käyttöä arjessa joka tieteenalalla.
- Viranomaisilla tulisi aina olla suomen- ja ruotsinkieliset nimet

- *"Samarbete mellan finska- och svenskspråkiga högskolor ska ökas. Man borde kunna välja studier fritt mellan dom"*
- *"Kärnidén är att handla om språklig tillgänglighet i bred bemärkelse, så att det gäller inte bara vård eller service, utan också kunskap, tjänster, stödtjänster, rådgivning, anvisningar, program, hemsidor och så vidare. Här passar också klarspråk och tillgänglighetsdirektivet in, eftersom det i många avseenden stöder samma sak."*

2. Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja keinoja uudessa kansalliskielistrategiassa tulisi olla, jotta kansalliskielten käyttöalan kaventuminen ehkäistään? 1/2

- Selkeät kielivaatimukset ja jatkuva koulutus työpaikoilla kielitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.
- Suomenkielisen terminologian säilyttäminen. Rahoitusta termityölle! Esim. Tieteen kansallinen termipankki, palkinto hyvästä suomen- tai ruotsinkielisestä gradusta...
- Maahanmuuttajille ja kansainvälisille opiskelijoille korkeakouluissa tarjottava riittävästi kansalliskielten kursseja
- Lisätään vaihto-ohjelmia ja yhteistyötä oppilaitosten välillä, työskennellään kaksikielisesti yhdessä.
- *”Nationellt mentoreringsprogram med tanke på nationalspråken
Inte bara för finskspråkiga som vill lära sig svenska utan också tvärtom - en allt större grupp finlandssvenska ungdomar som inte lär sig finska”*
- *”Kielitietoisuuden jalkauttaminen ja monikielisyystuokiot alakouluun ja varhaiskasvatukseen: ei kieliä välttämättä erillään, vaan kieliin voi kasvaa leikkien ja joustavasti eri kielten käyttöön.”*

2. Mitä tavoitteita, toimenpiteitä ja keinoja uudessa kansalliskielistrategiassa tulisi olla, jotta kansalliskielten käyttöalan kaventuminen ehkäistään? 2/2

- *"Språkkampanjerna är viktiga, synlighet för det andra språket. Visa att man vågar tala det andra språket fastän man inte kan det så bra. Ut och berätta om vikten av flerspråkighet!"*
- *"Äidinkielen ja kirjallisuuden opintojen rakenteen selkiyttäminen ja pedagoginen uudistaminen. Opetussuunnitelmien toimeenpanoa tulisi tukea enemmän. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen näkökulmasta oppiaineen nimi on suorastaan harhaanjohtava. Oppiaineen nimen muuttamisesta on keskusteltu vuosien varrella."*
- *"Koulutuksen yksikielisyyden normia tulisi purkaa koulutuksessa, myös perusopetuksessa. Voisiko koulun alussa olla jokin kieliin keskittyvä kokonaisuus, esim. alussa olisi kielten maistelua ja eri kielten kokeiluja (kielitietoisuusjakso). Miten oppilaiden monikielisyyttä voisi koulussa tehdä näkyvämmäksi?"*
- *"Hallinnossa kannustetaan ja rohkaistaan käyttämään kansalliskieliä esim. sisäisessä viestinnässä ja kokouksissa siten, että jokainen voi käyttää omaa äidinkieltään."*

Kansalliskielistrategia **Nationalspråksstrategin**

Yhteenvedo seitsemän strategisen
dialogin annista

1 Folktinget (1/2)

Palvelut omalla kielellä

- Peruskoulujen kieliopetus on keskeinen edellytys ruotsinkielisten palveluiden toteutumiselle tulevaisuudessa
- Henkilökunnan kielikoulutusten järjestäminen, tasapuolinen kielikouluttaminen peruskoulusta lähtien
- Ruotsinkielisen palvelun seuranta ja arviointi
- Ruotsinkielisen poliisikoulutuksen säännöllinen toteuttaminen
- Lausuntopyyntöjen ja lausuntoja koskevien tietojen varmistaminen molemmilla kielillä
- Kielellisten oikeuksien toteutumisen ja niiden vaikutusten seuranta, muutosprosessien vaikutusten seuranta
- Kieliohjelmien toteuttaminen joka ministeriössä vastuullisen virkamiehen vetämänä
- Asennekasvatuksen lisääminen varhaiskasvatuksesta lähtien henkilöstöä unohtamatta
- Digipalvelujen toteuttaminen samanaikaisesti molemmilla kielillä, ei ruotsi-versiota kääntäen suomesta
- **Hyvät käytännöt:** ministeriöiden ja hallituksen kaikki näkyvyys (koronainfo, some-päivitykset, lausunnot ja kannanotot) molemmilla kielillä, VM:n ja (silloisen) väestörekisterikeskuksen digitukiprojekti digitaalisten palvelujen ja älylaitteiden käyttöönotosta, veroviraston palvelut ja kotisivut, poliisikoulutus
- **Haasteet:** vähäinen ruotsin kielen ja ruotsinkielisten palvelujen käyttö, huono palvelujen näkyvyys, pienet tuntiresurssit, modernien ruotsinkielisten oppimateriaalien puute, alhainen yleinen kiinnostavuus, ymmärryksen puute yhteistyön tekemisen merkityksestä

1 Folktinget (2/2)

Yhteistyön lisääminen

- Aluehallinnon tukema palveluiden koordinointi, keskitettyjen (esimerkiksi puhelin-) palveluiden ja paikallisen toiminnan yhteistyömallit, alueiden yhteistyön tukeminen. Suomen- ja ruotsinkielisen palvelun kehittäminen ja koordinointi yhdessä. Tavoitteena välttää erot suomen- ja ruotsinkielisissä palveluissa.

Digitaalisten palveluiden kehittäminen

- Palveluiden jälkikäteinen kääntäminen aiheuttaa ongelmia, olennaista kehittää palvelua suoraan kaksikielisesti käytettäväksi. Hyviä käytäntöjä mm. OM:n suosituksessa verkkosivujen ruotsin kielen käytöstä (7/58/2015) sekä VM:n ja silloisen Väestörekisterikeskuksen Digituen alueellisissa piloteissa (päätyneet syksyllä 2019).

Kieli-ilmapiirin parantaminen

- Näkyvät esimerkit kaksikielisestä toiminnasta tärkeitä, julkinen hallinto voi toimia edelläkävijänä ja esimerkkinä myös yksilötasolla (esimerkiksi koronavirustiedotustilaisuudet toimineet hyvin). Eri hallinnonalojen kieliohjelmien ajantasaisuus on tärkeää. Henkilöstölle kielikoulutuksen järjestäminen työpaikoilla sekä kieli- ja asennekasvatusta opetukseen sisältyen eri koulutusasteilla. Eri toimijoiden yhdessä suunnittelemat ja toteuttamat näkyvät kampanjat toimivat hyvin.

2 Finlands Svenska Socialdemokrater FSD (1/2)

Palvelut omalla kielellä

- Henkilökunnan kielikoulutusten järjestäminen
- Korkeampien palkkojen (tai kielilisän) mahdollistaminen molempien kielten osaajille
- Ruotsin kielen käytännön tuntemuksen tarkistaminen rekrytoinnissa ja mahdollisista erityisehdoista sopiminen
- Pohjoismaisen yhteistyön merkityksen ja ruotsin kielen korostaminen yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa
- Valtion harjoittelupaikkojen ja virkamiesvaihdon lisääminen Ahvenanmaalle ja Ruotsiin
- Ruotsinkielisten koulutuspaikkojen turvaaminen, erityisesti varhaiskasvatukseen, pelastustoimeen ja hätäkeskukseen
- Digitaalisten palvelujen lisääminen ja tuottaminen alusta alkaen tasapuolisesti molemmilla kielillä
- Kielikylpyjen ylläpito asennekasvatuksen keinona
- Suurten hallinnollisten muutosten kielellisten vaikutusten seuranta
- Ministeriöiden omien kieliohjelmien ja -suunnitelmien toteuttaminen
- Tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten arviointi omankielisten palvelujen toteuttamiseen
- Hallitusohjelman täytäntöönpano toisen kotimaisen kielen oppimisen edistämiseksi

2 Finlands Svenska Socialdemokrater FSD (2/2)

Kieli-ilmapiirin parantaminen

- Kieliryhmien välistä yhteistyötä lisäävien ja vahvistavien ratkaisujen tarjoaminen, mm. kielikylvyt
- Johtavien poliitikkojen esimerkkinä toimiminen ruotsin kielen käyttäjinä
- Konkreettisten aloitteiden tekeminen hyvien Ruotsi-suhteiden ja toimivan yhteistyön ylläpitämiseksi, mm. virkamiesvaihdon ja kriisiyhteistyön lisäämisen muodossa
- Ystäväkoulu- ja ystäväaluetoiminnan tukeminen
- Pakollisen ruotsin palauttaminen ylioppilaskokeeseen
- Molempien kielten opiskelun mahdollistaminen peruskoulun alusta alkaen
- Ammattikoulujen ruotsin kielen opetuksen tason nostaminen
- Kielilähettiläiden hyödyntäminen
- Poliittisten nuorisojärjestöjen kannustaminen pohjoismaiseen yhteistyöhön
- Kieliohjelmien toteuttaminen ministeriöissä

3 Kotimaisten kielten keskus Kotus ja suomen kielen lautakunta (1/2)

Suomen kielen käyttöalan kaventumisen ehkäisy

- Yliopistojen rahoituksen ohjaaminen kansalliskielten käyttöön, kansalliskielisen julkaisemisen tukeminen
- Henkilöstön kansalliskielten opiskelun tukeminen
- Englannin kielen aseman aktiivisen vahvistamisen välttäminen
- Suomen kielen käyttö mahdollisuuksien mukaan EU-yhteyksissä, kääntämisresurssien varmistaminen
- Valtionhallinnon, valtion laitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen nimeäminen suomeksi ja ruotsiksi
- Suomenkielisen terminologian vaatimuksesta kiinni pitäminen eri tieteen- ja hallinnon aloilla
- Kielenhuoltoverkoston kokoaminen sähköisine alustoineen ja kielenhuollon nopean toiminnan joukkoineen
- Valtion kielipalkinnon myöntäminen yksityisen sektorin toimijoille, jotka estävät toimillaan kansalliskielten käyttöalan kaventumista
- Suomen- ja ruotsinkielisen kulttuurituotannon kehittämisen sekä kirjallisuuden kääntämisen tukeminen

Kansalliskielten kieli-ilmapiirin parantaminen

- Julkisten toimijoiden hyödyntäminen esimerkkinä hyvästä kansalliskielten rinnakkain käyttämisestä
- Kampanjointi kielitiedon, -tietoisuuden ja selkokielen tuntemuksen lisäämiseksi
- Suomen- ja ruotsinkielisten koululaisten kohtaamisten lisääminen joko kasvokkain tai virtuaalisesti

3 Kotimaisten kielten keskus Kotus ja suomen kielen lautakunta (2/2)

Yleiskielen hallinnan heikkenemisen ehkäisy

- Ammattimaisten kielenhuoltajien rekrytointi virastoihin ja mediaan sekä suomeksi että ruotsiksi
- Hyvän virkakielen koulutuksen saatavuuden varmistaminen ja osallistumaan kannustaminen
- Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusresurssin lisääminen eri koulutusasteilla
- Äidinkielen opetuksen sisältöjen jäsentäminen ja järjeistämisen
- Työelämän eri alueiden kielenhuolto-osaamisen yhdistäminen ja varmistaminen
- Kirjastojen resurssien varmistaminen
- Kielitoimiston ohjepankin ja kielitoimiston sanakirjan käytön harjoittelu oppitunneilla
- Yleiskielen käytön harjoittelu luonteivissa asiayhteyksissä

Kieliyhteisön jäseneksi pääsyn helpottaminen

- Selkokielen osaamisen ja tutkimuksen vahvistaminen, juridisen aseman vahvistaminen ja selkiyttämisen, materiaalin saatavuuden tukeminen
- Sisällöntuottajien tukeminen selkokielisessä digitaalisessa julkaisemisessa
- Kansalliskielten vaatimustason nostaminen B2-vaatimustasolle perusopetuksessa
- Integroitumista tukevan perustasoisen kansalliskielten opetuksen järjestäminen maahanmuuttaneille

4 Kielilähettiläät (1/3)

Kieli-ilmapiirin parantaminen

- **Haasteet:** kaksikielisyyden ymmärtäminen voimavaraksi, kokemus ruotsin vähäisestä merkityksestä ja tarpeellisuudesta, pakkoruotsi-termin käyttö, Pohjola-Norden toiminnan jatkuvuus, vieraan kielen ja kulttuurin vähäinen tuntemus ja ymmärrys, suomen- ja ruotsinkielisten ihmisten kohtaaminen
- **Näkyvyyden parantaminen:** Molemmat kielet esillä rinta rinnan säännöllisesti arjen tilanteissa mm. sanomalehdissä, radiossa, tiekylteissä, tv-ohjelmissa, mainoksissa, uutisissa, some-kanavissa, kulttuuritapahtumissa. Julkisuuden henkilöt roolimalleina molempien kielten käyttäjinä.
- **Konkreettiset toimenpiteet:** Tuki pohjoismaiselle yhteistyölle ja ystävyyskaupunkitoiminnalle, vaihto-ohjelmille, kaksikielisille kulttuurihankkeille sekä aiheen parissa toimiville projekteille/yhdistyksille. Panostus nuorison asenteisiin ja kotimaisten kielten opetukseen, kaksikielisyyden historian ja merkityksen näkyvyys kouluopetuksessa ja kampanjoissa. Kaksikielinen viranomaistiedotus.

4 Kielilähettiläät (2/3)

Toisen kotimaisen kielen opiskeluun motivointi

- **Haasteet:** ennakoasenne ruotsin kielen tarpeettomuudesta ja vaikeudesta omaksua, englannin kielen dominointi, heikko ruotsalaisen kulttuurin tuntemus, epämotivoiva opetus, aikuisten negatiiviset ja vähättelevät asenteet
- **Edistävät toimenpiteet:** oppilasvaihto muihin Pohjoismaihin, kielilähettiläiden kannustavat kertomukset (mukaan opetussuunnitelmaan), käytännön esimerkkien esiin tuominen ruotsin kielen käyttökohteista työelämässä ja vapaa-ajalla, suomen- ja ruotsinkielisten nuorten kohtaamisten lisääminen kerhotoiminnalla ja/tai erikielisten koulujen välisellä ”vaihto-ohjelmalla”
- **Valtionhallinnon/ministeriöiden rooli:** Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääminen ruotsin kielen osaamisen eduista: ohjelmat, teemavuodet, projektit. Suositukset ja tuki suomen- ja ruotsinkielisten koulujen yhteistyöhön sekä toisen vieraan kielen integrointiin muuhun opetukseen. Eri asteiden kielikylypresurssien ja toisen kotimaisen kielen opetustuntien lisääminen erityisesti yläkouluun.

4 Kielilähettiläät (3/3)

Kieliryhmien välisen yhteistyön tukeminen

- **Haasteet:** maantieteelliset kielirajat, tietämättömyys toisesta kieliryhmästä, pelko ettei osaa toista kieltä tarpeeksi hyvin, vähäiset luonnolliset kontaktit toiseen kieliryhmään
- **Edistävät toimenpiteet:** kieliryhmien rajat ylittävät luonnolliset kohtaamiset jo varhaiskasvatuksesta alkaen, kaksikielisten tapahtumien järjestäminen, urheiluseurojen kaksikielinen toiminta
- **Valtionhallinnon/ministeriöiden rooli:** Verkostojen luominen kieliryhmien välisiä yhteydenottoja varten. Yhteistyötä lisäävien tapahtumien, toiminnan ja kampanjoiden tukeminen ja esiin nostaminen. Asian korostaminen yhteiskunnallisissa keskusteluissa molemmilla kielillä.

5 RKP:n puoluehallitus (1/2)

Kansalliskielistrategian suuntaviivoja pidetään oikeina ja loogisina sekä kokonaisuutta hyvänä. Koulutuksen merkitys kansalliskielten asemalle on keskeinen, jotta riittävä ruotsin kielen osaaminen voidaan varmistaa myös tulevaisuudessa palveluissa ja hallinnossa.

Suuntaviivojen toteuttamiseksi ideoitiin seuraavia toimenpiteitä:

Palveluiden turvaaminen omalla kielellä

- Resurssien turvaaminen ruotsinkielisille koulutusyksiköille
- Työntekijöiden riittävien kielikoulutusten ja kielilisien varmistaminen
- Digitalisoidun yhteiskunnan konkretisointi ja toimenpiteiden listaaminen
- Valtion kielikokeiden suorittamisen mahdollistaminen samoilla taloudellisilla ehdoilla kahdella kotimaisella kielellä
- Ruotsinkielisen koulutuksen toteuttaminen erityisesti pääkaupunkiseudulla
- Opiskelijan tarpeisiin räätälöityjen kielikurssien valikoiman laajentaminen

Elävä kaksikielisyys

- Rahoitusta ohjattava myös yli kieliryhmien toimivien yhdistysten, kulttuurin ja urheilun tukemiseen sekä kieliryhmien väliseen yhteistyöhön

5 RKP:n puoluehallitus (2/2)

Kansalliskielten asema

- Ruotsinkielisen tutkimuksen parempi resursointi
- Kansalliskielten suhteen määrittely Englantiin
- Asennekasvatus ruotsin kielen suhteen sekä elokuvien, television, teatterin ja kirjallisuuden hyödyntäminen kansalliskielten aseman vahvistamisessa.
- Ruotsinkielisten nuorten suomenkielen osaamisen vahvistaminen.
- Strategiassa on tarpeen keskittyä myös heikommassa asemassa oleviin, joilla yhdenkään kielen taito ei välttämättä ole riittävällä tasolla.

Kotoutuminen

- Kotoutumisen mahdollistaminen molemmilla kansalliskielillä
- Kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksien tukeminen
- Yksilön ja alueiden tarpeiden huomioiminen palveluissa, ruotsinkielisten osaamiskeskusten perustaminen
- Oleskelulupapäätösprosessin nopeuttaminen
- Työvoiman tarpeen arvioinnin poistaminen, anonyymin rekrytoinnin lisääminen

6 Kuntaliiton kansalliskieliverkosto (1/2)

Kansalliskielistrategian teemat ovat osallistujien mielestä ajankohtaisia ja relevantteja.

Palveluiden turvaaminen omalla kielellä

- **Haasteet:** negatiiviset asenteet ja arkuus ruotsin kielen käyttöä kohtaan, ”pakkoruotsin” käyttö, digitaalisten palveluiden erilaiset versiot kansalliskielten välillä
- **Edistävät toimenpiteet:** ruotsinkielisen opetuksen ja materiaalin lisääminen, asiakaspalveluhenkilöstön ruotsin kielen osaamisvaatimusten tiukentaminen, henkilökunnan motivointi ruotsin kielen käyttöön, suullisen ilmaisun painottaminen opetuksessa, positiivinen kampanjointi ruotsin kielen asemasta ja tarpeellisuudesta, yhteistyön lisääminen suomen- ja ruotsinkielisten koulujen kesken

Integraatio

- **Haasteet:** kielikoulutuksen vähäinen määrä, integraation toteutuminen molemmilla kielillä, eri kieliryhmien eristäytyminen toisistaan
- **Edistävät toimenpiteet:** tekemällä oppimisen lisääminen, riittävän kielikoulutuksen varmistaminen, saman informaation jakaminen kaikille maahantulijoille, kuntien yhteistyön lisääminen yhdistysten kanssa, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen, verkostoitumisfoorumeiden tuottaminen ja markkinointi

6 Kuntaliiton kansalliskieliverkosto (2/2)

Kuntien yhteistyö kansalliskieliasioissa

- **Haasteet:** yhteistyötä estävät asenteet, heikko ”vastapuolen” tuntemus
- **Edistävät toimenpiteet:** kansalliskielinäkökulmasta hyvien johtamismallien ja parhaiden käytäntöjen jakaminen, verkostoitumisfoorumeiden rakentaminen, yhteisten intressien löytäminen, riittävien resurssien varmistaminen, tiedon jakaminen, yhteisten tapaamisten ja koulutusten järjestäminen

7 Yliopistot (1/2)

Kansalliskielistrategian pääteemoja pidettiin keskeisinä ja oivallisesti valittuina. Kaksikielisyyden sijaan toivottiin puhuttavan monikielisyydestä. Yliopistojen kielikoulutuksen onnistumiseksi olennaista on, että perus- ja toisen asteen koulutus takaavat nuorille riittävän kielikoulutuksen.

Kansalliskielten käyttöalan kaventumisen ehkäiseminen

- Kansalliskielisen julkaisutoiminnan tukeminen ja kannattavaksi tekeminen rahoitusmallin kautta
- Opetuksen ja tutkimuksen tekemisen sekä termityön turvaaminen kansalliskielillä
- Kielivaatimusten kirjaaminen yliopistoon rekrytoitavilta (esim. kahden vuoden kuluessa suomen tai ruotsin vähintään välttävä hallinta) ja riittävän kielenopetuksen tarjoaminen eritasoisena
- Henkilöstön kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen kehittäminen
- Laajan kielitieteellisen tutkimuksen vankistaminen
- ”Virkamiesruotsin” uudistaminen alakohtaisesti
- Kielistrategioiden laatiminen ja niiden noudattaminen yliopistoissa

7 Yliopistot (2/2)

Yliopistojen rooli kansalliskielten ylläpitämisessä

- Pakollisen äidinkielen ja toisen kotimaisen kielen kurssin sisällyttäminen opintoihin jatkossakin – myös muiden kielten osaamisen tukeminen
- Tutkintoon sisältyvän ruotsin osaamistavoitteiden uudistaminen tieteenalakohtaisemmaksi ja suuntaaminen paremmin tulevan asiantuntijan tarpeisiin
- Opiskelijoiden asennekasvattaminen kohti kansalliskielten arvostusta ja merkityksen ymmärtämistä osana monikielistä ja kansainvälistyvää maailmaa
- Yliopistojen työnjaon kehittäminen niin, että kaikilla aloilla on suomen- ja ruotsinkielisiä ohjelmia
- Kielitaidon osoittamistapojen uudistaminen (kypsyysnäyte vanhanaikainen)
- Lisäpisteiden antaminen toisen kotimaisen kielen yo-arvosanoista hakuvaiheessa
- Kielitaidon ylläpitämisen edellyttäminen yliopiston henkilöstöltä